

מבין משאבים- 2215, י"ג טבת תשע"ט- 21 דעמבר 2018

תרנגול כפרות/יוסי בנאי

אבל עמוק בלב נפשי תמיד חוזרת
אל דוכנים של שוק וממתקי סוכר
רומנסות רחוקות שאריות מסורת
וערמונים של אש בטעם חורף קר
אני זוכר תרנגול כפרות ...

בסתיו תמיד בסתיו חוזרים אלי קולות
שעם הזמן חלפו אבדו כבר ואינם
והם נושאים איתם זמירות חג ותפילות
והם נושאים איתם עולם שנעלם

אבל עמוק בלב נפשי תמיד חוזרת
אל דוכנים של שוק וממתקי סוכר
רומנסות רחוקות שאריות מסורת
וערמונים של אש בטעם חורף קר
אני זוכר תרנגול כפרות...

בסתיו תמיד בסתיו בשקט ודממה
יוצאים זיכרונותי על גב ענן קמין
והם שטים להם מעל האדמה
כדי להתבשם מכל נופי הזמן

וכמו תמיד בסתיו אני נפרד בצער
מקיץ שעכשיו רואים את קצה סופו
ובין עלים צמאים אני עומד כמו נער
ממתין בסקרנות לחורף שיבוא

אני זוכר תרנגול כפרות
ציפור קטנה על גג
מלאכים מטיילים על קירות
מפה לבנה בכל חג

בסתיו תמיד בסתיו חוזרים אלי קולות
שעם הזמן חלפו אבדו כבר ואינם
והם נושאים איתם זמירות חג ותפילות
והם נושאים איתם עולם שנעלם

הצלון מוקדש לזכרה של חברתנו לילה ברנשטיין ז"ל

מה הצלון:

לילה (נהון) ברנשטיין - היוזרפיה

אמא / ארנון ברנשטיין

אמא שליו רויטל (ברנשטיין) בוצר

לילה, אמא מאמנת שליו יוסי באנו

לילה שכנתי האהובה / לאה שביט

אין אבול לאהבה / דינה אולנברג

לילה היקרה / יולנד ליו

לילה / אנה מקיבוזימר

לילה / נח סאל

בית משאבי שדה

אבל ומשתתף בצער משפחת ברנשטיין

עם פטירתה של חברתנו היקרה

לילה (נהון) ברנשטיין ז"ל

לאדא (נבון) ברנשטיין ז"ל
ז' באב תרפ"ח-ד' בטבת תשע"ט

16.8.1928–11.12.2018

יהי זכרה ברוך

זלדה (נבון) כרנטיין

זלדה נולדה בשנת 1928 בטורקיה, בעיר אדירנה שעל גבול בולגריה. אמה וידה-חיה הגיעה מבולגריה ונישאה לאביה אליעזר בכור נבון. נולדו להם שתי בנות, שושנה וזלדה. האם מתה בילדותן המוקדמת והן גודלו בידי האב והסבתא. זלדה עלתה לארץ בגיל 14, ללא משפחה, במסגרת עליית הנוער. היא נקלטה עם קבוצת הנוער הטורקית בגבעת חיים, אח"כ בחולתה, משם לפלמ"ח, ולחלוצה בזמן מלחמת השחרור. היא הייתה לצברית ציונית, ורק הרבה יותר מאוחר חזרה להתרפק על שורשיה מטורקיה. פה התחתנה עם גנדי, ויחד עם חבריהם הקימו את קבוץ משאבי שדה, לכאן הגיעו גם אביה ואחותה. זלדה וגנדי הקימו כאן משפחה: עמליה, נמרוד, רויטל, ארנון, ושני ילדים שאימצו: יוסי ורותי. נמרוד נהרג בהיותו בן 20. לזלדה היו 10 נכדים וחמש נינות. הנין השישי יצא לאויר העולם ביום בו זלדה הובאה למנוחות.

knk

היו לך חיים לא קלים. אמך נפטרה כשהיית רק בת שנה וחצי, וסבתך, שהייתה אשה קשה, גידלה אותך ואת אחותך שושנה. נהגת לספר לנו איך אסרה עליכן לשחק, ואיך שברה את רגלה במרדף אחריכן בנסיון לחדול אתכן ממשחק. בגיל 14 עלית לארץ לבדך ומבלי ליידע את המשפחה, הצטרפת לתנועת הנוער משם לפלמ"ח, ולאחר מכאן התיישבת בחלוצה שם הכרת את אבא. אבא היה אז מותג, צבר לוחם, סייר נערץ, ואת היית האישה בצילו. בילדותי הייתי כרוך אחרי אבא שעות רבות ולמדתי ממנו את תבונת הכפיים. הייתי הבן של גנדי. אבל בעצם מי שדאג לי באמת היית את. גם אחרי שעזבתי את הקיבוץ תמיד התעניינת, ביקרת וציידת אותי בעוגות, פשטידות וביצים גדולות של תרנגולות שרק התחילו להטיל. גם ממך למדתי מלאכות והיו לנו שעות איכות רבות ביחד במתפרה. אבל בעיקר לימדת אותי מה היא חמלה כלפי האחר החלש ומה היא נתינה אין סופית מבלי לצפות לתמורה. בילדותך לא הייתה לך דוגמא הורית נורמאלית, אבל את המצאת את עצמך ועשית הכי טוב שהבנת, מבלי שהסתייעת באותה חבילת יועצים המקיפה הורה בן זמננו. הייתי קטן כשנמרוד נהרג כך שאינני זוכר הרבה מלפני. אבל אולי בשל הארוע הזה שמכניס פרופורציות לחיים, הרגשת מה חשוב באמת ועל מה מיותר להתעקש בחינוכי, ובעיקר נתת לי

חוס ואהבה והמון חופש לבחור. נהגת לומר לי - "מה שטוב בשבילך טוב בשבילי ועושה אותי שמחה".

היום כהורה לילדים אני יודע עד כמה קשה לנו לשחרר ולסמוך על ילדינו שיבחרו את הבחירות הנכונות.

אבל אז כילד, טיפה ניצלתי את החופש הזה שניתן לי, ואני מניח שגם קיצרתי לך את החיים בכמה שנים. היית נוהגת לומר לי - "אתה עוד תוריד אותי ביגון שאולה" השנים האחרונות אחרי שאבא נפטר היו קשות עבורך ולא היה לך למי לדאוג ובמי לטפל, שזו דרך להשכיח ממך את כאבך שלך.

וכך דעכת ואיבדת טעם להמשיך, ודווקא בשלב בחיים שכל מה שנוותר לך הוא להנות מהפירות.

ומנכדיך - גאיה שכל כך אהבת והתחברה אליך, אילון שהוקסמת מהעוגות שלו ויכלה להיות לכם שפה משותפת, נגה שמשחקת כדורגל בדיוק כמוך בילדותך, ומאיתן שלא הספקת להכיר מספיק והוא לא אותך.

רצינו להביא אותך אלינו יותר, כדי שתוכלי להנות מהילדים ולהרגיש חיונית, אבל את אמרת - "לכשארגיש טוב". ולצערי החיים לא ממתינים לנו ואי אפשר לעצור את שעון החול. אבא היה אדם של חומר רוח וטבע, וביום שנקבר הייתה סופת חול אימתנית ולאחריה גשם. את אמא, אדם של מספרים, תאריכים, סדר והגיון, הלכת מאתנו בדיוק בתאריך בו יעקב אבי אישתי נפטר. לפני יומיים נולדה לך נינה באוסטרליה. ממש כאשר נשמת את נשימותיך האחרונות, נעה נכדתך כרעה ללדת לך נין נוסף בבית החולים. מי יודע, אולי רצית לחבר לנו מועדי צער ושמחה, בשביל לא להכביד בעתיד.

אמא אני משוכנע שאם היית רואה את האנשים הרבים שבאו ללוותך בדרכך האחרונה, היית אומרת - "אני בסדר, הם לא היו צריכים להגיע מרחוק כל כך ולמה לטרוח".

אז זהו אמא, לרגע לא נתנו לנו להרגיש שאנחנו מטריחים אף אחד. לא האנשים הרבים שבאו לבקר ולתמוך בך לאורך השנים האחרונות, ולא הצוות המקצועי החם והתומך, הכל ברוחב לב ובאהבה.

ומעל לכל הייתה לך את גיינה שאין שום דרך לבטא במילים את הטיפול המסור שנתנה לך. כל המערכת התומכת הזו, היא זו שאיפשרה לך ללכת לעולמך בביתך ובצורה הכי מכובדת שיש.

תנוחי על משכבך אמא, ליד נמרוד ואבא, במקום הזה שהיה לך בית שני כל כך הרבה שנים.

ארנון ברנשטיין

life kak

אמא שלי שוכבת על ערש דווי.
 אני מתבוננת בגופה ובנפשה המעונים,
 ובכל זאת, נאחזים בחיים.
 בחיים שכבר כל כך לא רצתה לחיות,
 לפחות לא כך.
 איך כן רצתה לחיות?

אמא שלי,
 זלדה ברנשטיין,
 מצאה טעם לחיים,
 כשהייתה חיונית ומועילה -
 עבור המשפחה, עבור הקבוץ, עבור ילדים שטפלה בהם, עבור עולים שקלטה.
 כך גם הייתי רוצה לזכור אותה:

את המסירות שאין דומה לה
 כמו לצאת אלי בחמש בבוקר ב- 3 אוטובוסים, עמוסה בכל טוב, ולהעמיד ארוחת צהרים,
 לקפל את כל הכביסות, לעבור על כל התיקונים, ולהספיק לאפות עוגיות בצק פריך "כי
 הילדים אוהבים"... "כי רויטלי עובדת נורא קשה", "כי ארנון כל כך עסוק"
 "כי עמליה כל כך רחוקה וחשוב לשמור אותה מעודכנת בעיתוני הארץ"... וכי בעצם,
 המשפחה הקטנה שלה הייתה מפעל חייה. הילדה שגדלה יתומה מאם, גידלה ולימדה את
 עצמה להיות אמא, ואת אהבתה הרבה תרגמה לדאגה ועשייה ומסירות אין קץ.

הייתי רוצה לזכור את הכישרון והחריצות ללא לאות-
 הסוודרים שסרגה ורקמה כל חורף לארבעת ילדיה ושני הילדים שאימצו, תחפושות פורים
 הכי מושקעות שיצרה עם גנדי, בגדים שתפרה לכולנו, ווילונות קרושה, עוגות מעולות
 מחומרים בסיסיים, והריבות... אליפות!
 (קראנו לה "נמלה עמלה" וזיהינו את הסימפטום המדאיג הזה גם אצלנו)

הייתי רוצה לזכור את החיוניות ואת הביצועיות שלה, יכולת הארגון והיעילות, הסדר,
 הדייקנות, הפרפקציוניזם (עוד סימפטום בעייתי שזיהינו אצלנו)
 איתם ניהלה את הבית שלה, את מחסן הבגדים, וכשהקימה את חנות הכלבו בקבוץ.
 עם הביצועיות והמסירות שלה, ועם המון חוש צדק ורצון לעזור לחלש, הרימה את פרויקט
 בית ראשון במולדת לעולים מבריה"מ, וגם דאגה ואספה אליה כל אדם שנראה לה בודד
 וזקוק.

הייתי רוצה לזכור שהיה לה ראש מצויין ללימודים, פתיחות לחידושים, והמון הערכה לידע והשכלה.

היא לימדה את עצמה לאפות, היא לימדה את עצמה לתפור, ממש תפירה עילית (וכשהגענו למדידה האחרונה הייתה אומרת "זה מונח עליך מצוין!" מחמאה ענקית מבחינתה). היא למדה בתשוקה מכל מקור שהיה לה זמין, שאפה להשלים את ההשכלה שנמנעה ממנה כשעלתה מטורקיה בגיל 14 -

בעליית הנוער שבגבעת חיים, בבית ספר חורף בקבוץ, בספרים שתמיד היו ליד מיטתה, בתוכניות רדיו וטלוויזיה - "שמעתי מחקר.." היה לה נורא חשוב לעדכן אותנו. היה לה ראש מצוין למתמטיקה (התכונה הזו פסחה עלינו, קפצה דור), ולא פעם אמרתי לה שאילו חייה בעיר וודאי הייתה מנהלת בנק או משהו כזה.

אבל אמא שלי, זלדה ברנשטיין, לא העלתה במחשבתה לחיות בעיר. היא חיה בקיבוץ, "כמו חייל ממושמע" - כך היא כינתה את הנאמנות, הצייתנות, ההסכמה למוסכמות, המוסריות, הצניעות, וההליכה בתלם, כל אלה שאפיינו אותה. הקיבוץ היה עבורה בית, במקום הבית שעזבה בצעירותה. בית שאפשר לה להפוך לצברית, להתחתן עם גנדי הצבר הפלמחניק, לגדול ולתפוס בו את מקומה, לציודו, לחוש בטחון. לאבד פה את בנה את נמרוד, ולהישאר מחוברת, לעשייה, גם אם לא לשמחה. כשאיבדה את אותה העשייה, את היכולת לטפל ולהועיל, איבדה את הטעם לחיים, אבל המשיכה לחיות אותם מתוך צייתנות של "חייל ממושמע". "לאכול מתוך הכרח" הייתה אומרת, ואני מתקוממת מולה, ומבטיחה לעצמי לחיות מתוך הנאה.

לקראת סוף ימיה ביקשה ללא הרף שנעזור לה לשחזר ולאשר את מה שהיה : כיצד איבדה את נמרוד, כיצד איבדה את גנדי, כיצד אבדה ילדותה בטורקיה. כיצד איבדה את אמה בינקותה.

אני מצטערת שלא עשיתי זאת בשבילה קודם, בכל השנים הרבות שלא הצליחה לדבר ולבכות את האובדן.

זלדה מתה זקנה מאד, כשהיא שוכבת כמו תינוק חסר ישע, מרופדת בכרים ובטיפול ואהבה -

של המשפחה, של החברות והחברים שנשארו סביבה, של צוות הרווחה והמרפאה המסור לאורך כל השנים, ובמיוחד בימים האחרונים, ועל כולם מנצחת גינה המלאכית.

זלדה נבון ברנשטיין נפרדה מהחיים כשהיא אהובה ומלוטפת. תודה רבה לכולכם.

רויטל

זלדה, אנה אנה זלדה

פגשתי את זלדה בקבוץ, בשנת 1961, בהיותי בן 11. עד אז גרתי ביפו עם הורי, שהגיעו לשם מיוון, סלוניקי. כל ילדותי התמודדתי במחלת אסטמה קשה. הרופאים אמרו להורי, שמצבי חמור ומחייב אותי לחיות באקלים יבש. לא נותרה להם ברירה, והם נאלצו לשלוח אותי לנגב, לקבוץ משאבי שדה. אני זוכר את המסע עם אמי, באוטובוסים מיפו לקבוץ. כבר ירד הלילה ובמרחבים של הנגב ניצנץ אור יחיד.. הגענו לקבוץ, שמוליק פלג הנהג, הראה לנו את הדרך אל חדר ומיטה שהכינו לנו. זה היה הלילה השלם הראשון בחיי שישנתי. למחרת הגענו לבית הכולל של כיתת אשל, כולה ילדי חוץ, וזלדה המטפלת. הבנתי שאין לי ברירה, והגיעה השעה להיפרד מאמא. דיברנו בינינו לאדינו, זו שפת הורי, ואמרתי לה: את לא יכולה לעזוב אותי לפני שתמצאי לי אמא אחרת. זלדה שמעה והבינה, אך לא אמרה דבר. היא הלכה אל גנדי, אמרה לו שהילד הזה צריך משפחה שתאמץ אותו. היו להם אז כבר 3 ילדים משלהם (עמליה, נמרוד ורויטל), ועוד ילדה מאומצת (רותי). גנדי אמר מה שאמר, זלדה הייתה בת 32 כשקיבלה על עצמה לטפל בילד חמישי, חולה. זלדה וגנדי גידלו אותי במסירות ואהבה. הקשר החם עם הורי נשמר. הקבוץ היה לי לבית, הבראתי, התחזקתי והשתלבתי בחברת הילדים. הצטרפתי לקבוצת הכדורעף של משאבי שדה. הקבוץ חיזק והכין אותי לחיים. יצאתי אחרי הצבא לחיים אחרים, ובליבי נשאר תמיד מקום חם ואוהב ומוקיר תודה, לזלדה, לגנדי ולקבוץ.

יוסי בואנו

זלדה שכנתי האהובה

וכמו שקראתי לך, זלדוש, עצוב לי, עצוב לי מאוד, יחסי שכנות של למעלה מ 30 שנה הגיעו לקיצם. הקשר בינינו החל כשעברנו לגור ביחד בגבעה. גנדי ז"ל פנה לאיתי ושאל אם אנחנו מסכימים לגור אתכם בשכנות. אז, זלדה וגנדי ז"ל הזוג המבוגר ביותר ואנחנו, לאה ואיתי עם ילד קטן – הזוג הצעיר בגבעה. כמובן שנענינו בשמחה. קשר מיוחד היה לגנדי וזלדה ז"ל גם עם הילדים שלנו ומחמם את הלב היה לראות את גל בננו יושב על המדרגות ומנהל איתם שיחות. ישבתי בביתה של זלדה שעות, הייתה בינינו אהבה גדולה. דיברנו על הקיבוץ, על עתיד הקיבוץ, הקשבנו ביחד לחדשות, החלפנו בינינו ספרים, התייעצתי עם זלדה בתפירה, בסריגה. פתחנו את מפת העולם ללמוד איפה איתי נמצא וכמובן שעות רבות זלדה סיפרה לי על תורכיה, עם זלדה לא היה משעמם לרגע.

בנסיעות הרבות של איתי, ידעתי תמיד שיש לי את זלדה וגיינה. את זלדה כבר אין לי ומגיינה איאלץ להיפרד כשתשוב אל משפחתה בהודו.
 מי כמוני יודעת, במשך 5 שנים האחרונות, זלדה קיבלה את הטיפול המסור והטוב ביותר שאפשר לבקש. גיינה את המלאך שלנו. אני לא יודעת איך אני אסתדר בלעדייך, גיינה.
 זלדוש, את תישארי לעד חקוקה על לוח ליבי,
 "ואיכה תודה לך נפשי על כל אשר קיבלתי ממך ולמדתי מפיך"
 אוהבת אותך מאוד,
 לאה שביט

אין גבול לאהבה

כמה אהבה וחום יכולה אישה אחת להכיל בתוכה?
 מסתבר שהרבה ואין גבול לאהבה.

אנחנו קבוצת העולים החדשים 10 משפחות שהגענו לארץ במסגרת התכנית "בית ראשון למולדת" בשנות 91-92 היינו ברי מזל.
 את, זלדה, היית לנו אמא חברה טובה, יועצת והכי הרבה מכילה אותנו תוך קבלה, לימוד מנטליות זרה לך וניסיון להבין.
 הצעדים הראשונים שלנו בארץ החדשה נעשו תחת עינייך המשגיחות. על כל אחד מצעדינו בקליטה בקיבוץ, התרגשת, אהבת ותמכת, תמיד היית שם בשבילנו.
 היום יש משפחות מחוץ לקיבוץ ומשפחות חברות קיבוץ, את זלדה, תמיד התעניינת והתגאית בהישגינו כאזרחי ישראל, כחברי קיבוץ וכהורים לילדים שהשרישו שורשים ורובם בנו קן משפחתי משלהם.
 באישיותך המופלאה השארת בנו חותם תמיד נזכור אותך באהבה גדולה.
 נוחי על משכבך בשלום.

לילדה היקרה

זהו זה, התחלה מחודשת לפגישה עם גנדי... מקווה שנגמרו היסורים.
 אני נפרדת ממך בצער, ולא שוכחת שהיינו ביחד הרבה זמן.
 עברנו ביחד הרבה דברים, אז נשאר לי לומר לך שאני אוהבת אותך ומשפחתך יקרה לי.
 תמיד אזכור אותך.
 יהי זכרך ברוך
 יולנד זיו (והמשפחה שלי)

לילדה יקרה
 שהולדתך כעצה יצאה מתוך יקרה
 הייתה לי הזכות לפגוש אותך כאן בקיבוץ
 אולי קוצה לך ליצור משהו עם טוב לך
 משהו לך כי הורגתי מאוחר כצויה איתך
 משהו עם ההוראה שלי בעקרי
 משהו עם הפסיכית שלך
 אני יזכרה שסיבית לי אמתה שלי האלה:
 "אק את לריכה מהו אמתה לעצור
 לך
 אולי משהו לא יורק בשבילך
 למה יצית. אני גמיז - אשן אומך בעלי
 אני מקיבוץ אחר

זלדה

לעמוד פה מול הקבר הטרי ולהספיד אותך זלדה, זה לא פשוט, זה לא טבעי. הראש עדיין מבולבל ואיני יודע מאיפה להתחיל ובמה להמשיך. נתחיל מזה שאומר שאת זלדה מצטרפת עכשיו לחלקה המשפחתית בבית העלמין שלנו.

מסביבך אביך, אליעזר נבון ז"ל, שהכרתי אותו בהיותו מסייע לנו בלול, ובהחבא העביר לי סיגריות, וההורים של גנדי ברוך וטובה ברנשטיין ז"ל שהטביעו חותם רציני על חיינו בקיבוץ. גנדי אישך ז"ל, שאין פינה במשק שלא ניכרת בה טביעת אצבעותיו ולבסוף בנדך נמרוד ז"ל, עם הכאב הגדול של השכול. בכל הימים האלו והארועים, ראינו אותך זלדה חזקה ורצינית, שכואבת את הכאב אך שומרת על חוסן נפשי שתמיד איפיין אותך.

יש הרבה נקודות בהן הצטלבו דרכנו, מאז שהיית אקונומית, דרך המחסן בגדים, השותפות שלנו בטיפול בהכשרות הצעירות ולאחר מכן העזרה האדירה שלך בקליטת בית ראשון במולדת.

אני זוכר ומעריך מאד את עזרתך למשפחתנו כאשר היינו במצב הכי קשה שלנו עם בננו גיל ז"ל.

אם מישהו מבקש ממני להגיד בשתי מילים מהי משאבי שדה ומי שני החברים שהטביעו את חותמם על המקום הזה, הייתי אומר זלדה וגנדי. ועכשיו אנחנו נפרדים, ובעצם רוצה להגיד לך זלדה תודה על היותך מגדלור אור שהראה לנו, לדור הצעיר, שנים רבות דרך ודוגמא, שהיום באופן משונה לומר שגם אנחנו בני הדור שלי כבר זקנים בזכות עצמנו. אין ספק זלדה כי תחסרי לנו וזיכרוןך ילווה אותנו ימים רבים.

לעמליה, רויטל וארנון אפשר לומר דברי ניחומים, איבדתם אמא יקרה, ולנו נותר רק לומר תנוחמו מהשמים.

ואת זלדה מגיעה היום לאדמת הנגב שהיית חלק בלתי נפרד ממנה. אוכל רק לסיים ולומר, תהיי נשמתך צרורה בצרור החיים. אמן.